

Matthijs Wanrooij in de grote zaal van Huis Brecklenkamp. Carlo ter Ellen
DPG Media

Regio

🕒 5 min.

'Zo kostbaar, ik heb altijd hoop gehouden'

Eindelijk, na 140 jaar, zijn de verdwenen ramen van Huis Brecklenkamp terug waar ze horen: in de grote zaal van het huis

Met de wonderbaarlijke terugkeer van zes gebrandschilderde ramen in Huis Brecklenkamp is het levenswerk van Matthijs Wanrooij (84) voltooid. Na 140 jaar vond hij ze terug op de zolder van kasteel Twickel. Over zijn zoektocht en de geschiedenis van de ramen schreef hij een boek. "Eindelijk is het mysterie opgelost."

HERMAN HAVERKATE

Soms kan hij het zelf nog amper geloven. Dan

loopt Matthijs Wanrooij door de grote zaal van zijn huis en blijft hij even staan. Alles is er nog: de oude schouw, de portretten van zijn voorgangers en het kleine kanon van Bommen Berend, de legendarische bisschop van Münster die in de 17de eeuw het platteland van Twente terroriseerde. Maar bovenal kijkt hij, van achter de tafel, naar de gebrandschilderde ramen waarnaar hij meer dan dertig jaar met eindeloos geduld heeft gezocht.

Alsof het nooit anders is geweest, zitten ze weer in de grote vensters aan de voorkant. Geen spectaculaire glas-in-loodramen, zoals in kerken, maar subtiel in glas gebrande voorstellingen met familiewapens, fantasiefiguren, zeewezens en maskers. Meer dan 140 jaar waren ze verdwenen. Vorige week kon het laatste raam na een zorgvuldige restauratie worden teruggeplaatst.

De restauratie van de ramen bleek een legpuzzel. Carlo ter Ellen DPG Media

Altijd hoop gehouden

"Een emotioneel moment, absoluut. De andere vijf zijn al eerder teruggekomen, maar dit voelt toch als een soort voltooiing. Dit historische huis was in slechte staat toen ik het in 1991 kocht. De restauratie is mijn levenswerk geworden. Stap voor stap hebben we dat gedaan. Er was echter steeds één ding dat ontbrak en waarnaar ik vanaf het begin heb gezocht: de gebrandschilderde ramen van de grote zaal. Ik wist uit oude beschrijvingen dat ze er gezeten hadden en globaal ook hoe ze eruit hebben gezien. Omdat ze zo kostbaar en oud zijn heb ik ook altijd de hoop gehad dat ze ooit nog eens boven water zouden komen."

In de meer dan dertig jaar dat hij er nu woont, vergroeide hij met zijn huis. Dat hij, rijk geworden in de IT-sector, Huis Brecklenkamp kon kopen, beschouwt hij achteraf als het beste moment van zijn leven. "Ik hou van geschiedenis, de kracht van oude dingen. Alles hier is aangeraakt door de tijd. Ik ben gaan studeren, heb me verdiept in de geschiedenis. En dan kom je erachter hoe belangrijk deze plek is geweest. In de middeleeuwen als plek waar de boeren uit de streek vergaderden en daarna als toevluchtsoord en veilige plek voor mensen in roerige tijden."

Donkere decemberavond

De geschiedenis van de ramen is onlosmakelijk met dit soms turbulente verleden verbonden. In het jaar dat ze werden geplaatst, 1638, was het lege moerasgebied rond het huis het toneel van een jarenlange strijd tussen de katholieke Spaanse troepen en het protestantse Staatse leger van de Nederlandse Republiek. De toenmalige bewoners, Hendrik en Everhard Bentinck, waren trouwe katholieken. "Het was een verschrikkelijke en onzekere tijd. Vooral boeren waren aan de goden overgeleverd. Dat gold ook voor de adellijke juffers van het nabijgelegen katholieke klooster in Wietmarschen. Op een ijsskoude decemberavond in 1637 besloten ze in doodsangst hun klooster te verlaten. Ik stel me voor hoe dat geweest is: acht vrouwen op modderige wegen en in totale duisternis. Brecklenkamp, waar ze al langer contact mee hadden, werd voor hen de veilige haven die ze zochten."

Wanrooij kent inmiddels de namen van de acht vrouwen. Ze staan onder de ramen die een jaar later uit dankbaarheid door het klooster in Witmarschen aan de familie Bentinck werden geschonken. "Aleida van Twickel, Anna van Althaus en ga zo maar door; dat waren niet de minsten. Dat verklaart ook de uitzonderlijke en hoge kwaliteit van de ramen. Experts hebben dat ook verklaard. Ze zijn gemaakt in de decoratieve kwabstijl, die toen vooral bij de elite in de mode was. Een stijl waarin overvloedig gebruik werd gemaakt van allerlei fantasiefiguren en die vooral op harde materialen als schilderijen, meubels, zilverwerk en grafstenen werd gebruikt. De toepassing in glas, zoals hier, is uitzonderlijk en vermoedelijk zelfs uniek."

Verdwenen in de tijd

Tot 1882 zaten de ramen op hun plek, daarna verdwenen ze opeens uit beeld. Op last van de baron van Twickel, inmiddels verantwoordelijk voor Huis Brecklenkamp, werden ze in stukken van hun plek gehaald en gebruikt voor een grote tentoonstelling van Overijssels erfgoed in Zwolle. "Een glazenier heeft dat klusje voor Twickel opgeknapt. De rekening lag nog in het Twickel-archief. Dat versterkte mijn idee dat er ergens een link moest zijn met Twickel. Maar wat er na die expositie in Zwolle met de ramen gebeurd was, wist niemand."

Wonderbaarlijk vindt hij nog steeds de manier waarop hij de ramen uiteindelijk terugvond. "Ik heb werkelijk elk mogelijk spoor gevolgd. Dat bracht me naar musea, kastelen en archieven. Er gingen allerlei geruchten over plekken waar ze zouden zijn. Ergens in een oude hoeve in Emmlichheim, het rentmeestershuis van Twickel en in een landhuis in België. Ik ben overal geweest, maar allemaal tevergeefs, tot dat ogenblik in 2017 dat er opeens een

telefoontje kwam van Rob Bloemendal, curator van de Stichting Twickel."

Het moment zal hij nooit meer vergeten. 'Ik geloof dat ik iets voor je heb', zei Bloemendal. 'Kun je even komen?' Toen ik hem vroeg wanneer, zei hij: 'Nu meteen'. Ondanks het late tijdstip ben ik de auto gestapt. Eenmaal bij het kasteel nam hij me mee naar de zolder. In de verste hoek, tussen eindeloos veel spullen, stonden twee kisten. Er zaten honderden stukjes glas in. Toen ik een van de bovenste pakte, zag ik een naam: Aleida van Twickel. Ik ben niet iemand die emoties toont, maar toen was ik even volledig van de wereld."

De restauratie bleek een tijdrovende en kostbare klus. Wanrooij heeft het, zoals eigenlijk bij alles in het huis, volledig met eigen geld betaald. Experts op het gebied van glaskunst en heraldiek, maar vooral ook glazenier Betty Bulthuis zorgden ervoor dat de puzzel van honderden stukjes en scherven na 140 jaar opnieuw kon worden gelegd.

"Het was monnikenwerk. Van de acht ramen hebben we er zes weer kunnen herstellen. Dat ze hier weer zitten, geeft een ongelooflijk geluksgevoel. Deze ramen horen hier. Ze vertellen meer dan wat ook het verhaal en de betekenis van dit huis. Ik ben nu 84 en mijn vrouw is ernstig ziek. Mijn ziel en zaligheid zitten in dit huis. Wat er na mijn dood gebeurt, is nog onzeker. maar het werk is voltooid. Eindelijk, na al die jaren, is Brecklenkamp klaar."